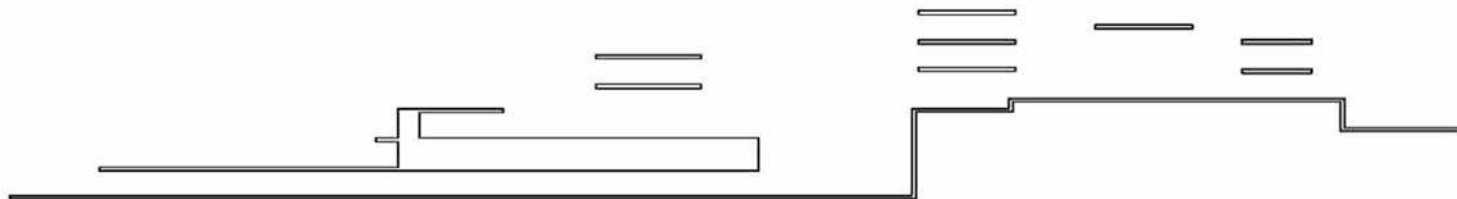

“πάρκο” κατοικιών_

σχεδιασμός πειραματικής πολύ-κατοίκησης στα Εξάρχεια

επιβλέπων: δασκαλάκης κωνστάντιος

φοιτητές: δέμτσικα στεφανία / κλαδούχος αλέξανδρος - ευάγγελος

ιούλιος 2010

«πάρκο» κατοικιών_ σχεδιασμός πειραματικής πολύ-κατοίκησης στα Εξάρχεια

επιβλέπων: δασκαλάκης κωνστάντιος

φοιτητές: δέμτσικα στεφανία / κλαδούχος αλέξανδρος-ευάγγελος

“Η πόλη είναι η παρακαταθήκη της εποχής μας” (Rem Koolhaas). Πρόκειται για ένα σχετικά αυτόνομο οργανισμό, όπου μέσα σε αυτόν συγκεντρώνονται διαφορετικές νοοτροπίες, κουλτούρες και εθνικότητες. Στην εποχή μας παρουσιάζεται η τάση της αποκέντρωσης. Οι λόγοι που οδηγούν σε αυτή την κατεύθυνση επικεντρώνονται γύρω από μια οργανωμένη υποβάθμιση της πόλης και την ανάγκη των κατοίκων για μια λιγότερο συμπυκνωμένη μορφή ζωής.

Σκοπός της διπλωματικής αυτής είναι να προτείνει μια νέα μορφή αστικής κατοίκησης, ικανή να ενσωματώσει μέσα στον πολεοδομικό ιστό της, αρετές που οι κάτοικοι του αναζητούν εκτός αυτού. Παράλληλα επιχειρείται να ενταχθεί μέσα στο πρόγραμμα της πόλης ένας εν μέρη συλλογικός τρόπος κατοίκησης.

Ως περιοχή του πειράματος αυτού επιλέγεται το κέντρο της Αθήνας και πιο συγκεκριμένα τα Εξάρχεια. Είναι μια περιοχή με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα, με μια συνεχή οικιστική παράδοση και γνωστή για τη συνοχή των κατοίκων της. Αυτά είναι χαρακτηριστικά που την καθιστούν πρόσφορο έδαφος για ένα εγχείρημα σαν αυτό που προαναφέρθηκε.

Επιλέγονται να χρησιμοποιηθούν ως περιοχή μελέτης, για το πείραμα αυτό, τρία οικοδομικά τετράγωνα, τα οποία οριοθετούνται από τις οδούς Καλλιδρομίου, Οικονόμου, Τσοίτσα και Ζωσιμάδων. Χώρος που επικοινωνεί άμεσα τόσο με το Ε.Μ.Π. όσο και με την πλατεία Εξαρχείων, αλλά βρίσκεται συγχρόνως και στους πρόποδες του λόφου του Στρέφη. Η μορφή του είναι τριγωνική, με έντονες υψομετρικές διαφορές, γύρω στα δώδεκα μέτρα από το χαμηλότερο ως το ψηλότερο σημείο του οικοπέδου.

Ο χαρακτήρας του πειράματος έκρινε επιτακτική την ανάγκη ενός σχεδιασμού ευρείας κλίμακας, λόγος που οδήγησε στην επιλογή οικοδομικού τετραγώνου για την εφαρμογή του. Επιλέχτηκε μια μικρότερη σχέση κατοίκου και επιφανείας κατοίκησης, μιας και δεν θεωρήθηκε ως μειονέκτημα της σημερινής υπάρχουσας κατάστασης στην πόλη η έλλειψη προσωπικού χώρου. Ο ιδιωτικός χώρος που εκλείπει αντικαθίσταται από χώρους συλλογικής χρήσης και τόσο το έδαφος όσο και το δώμα, αποκτούν χρηστική αξία. Αποτέλεσμα είναι να μειωθεί ελαφρώς ο αριθμός των κατοίκων της περιοχής. Παράλληλα, όμως, καθίσταται δυνατό να μειωθεί η πυκνότητα του αστικού ιστού και ενοποιηθεί ο αδόμητος χώρος.

Διαμορφώσαμε λοιπόν το έδαφος, πάνω στο οποίο τοποθετούνται οι μονάδες κατοίκησης αλλά και οι χώροι συλλογικής δράσης. Κάθε μονάδα έχει οριστεί να έχει έναν περιμετρικό εξωτερικό χώρο με την δυνατότητα να προεκταθεί σε αυτόν. Μέσω αυτής της λογικής, το έδαφος διαμελίζεται σε επίπεδα με διαφορετικές στάθμες. Αυτές συνενώνονται μέσω μικρότερων βαθμίδων, δημιουργώντας οκτώ υπό-περιοχές, δηλαδή οκτώ ενότητες από διαδοχικά προσβάσιμα επίπεδα μέσω της κάθε "κεντρικής" εισόδου του συγκροτήματος. Αυτή η διάταξη μας προσέφερε τη δυνατότητα επίβλεψης του ιδιωτικού χώρου, χωρίς κάποια από τις κατοικίες να απομονώνεται, αφού η μορφολογία αυτή διατηρεί ελεύθερη ορατότητα προς σχεδόν κάθε σημείο της περιοχής επέμβασης.

Η συνδιάλεξη ιδιωτικού και δημόσιου χώρου επεκτείνεται και στους κανόνες σχεδιασμού των μονάδων κατοίκησης και εκφράζεται με μια ήπια διαβάθμιση από έξω προς τα μέσα, κρατώντας ως πλήρως ιδιωτικούς ελάχιστους μόνο χώρους και κυρίως χώρους προσωπικής υγιεινής. Μορφολογικά, αυτό, μεταφράζεται σε έναν διώροφο πυρήνα που φέρει προβόλους. Το κτίριο επενδύεται με μια ελαφριά κατασκευή, η οποία αυξομειώνει το ύψος της αναλόγως με την λειτουργία που περικλείει σε κάθε σημείο της, προσφέροντας παράλληλα διαφορετική οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο. Σε γενικές γραμμές, ιδιωτικοί χώροι, όπως υπνοδωμάτια, περιτοιχίζονται από ψηλά αδιαφανή στοιχεία, ενώ πιο κοινωνικοί χώροι, όπως το σαλόνι, από μεγάλα διαφανή κομμάτια.

Η τελική μορφή του θέματος επιτυγχάνεται μέσα από μια σειρά διαδοχικών ογκοπλαστικών πειραματισμών. Κάθε νέο βήμα αξιολογήθηκε και όρισε τις αρχές για το επόμενο βήμα. Κύρια κριτήρια πάνω στα οποία βασίστηκε η μελέτη του θέματος ήταν η ανατροπή των υπαρχόντων κανόνων δόμησης της πόλης, με στόχο τη μείωση της πυκνότητας του αστικού ιστού, ενώ παράλληλα, τμήμα της έρευνας επικεντρώνεται στην παραγωγή σχέσεων μεταξύ των κτιρίων, τέτοιων που εν δυνάμει να υποστηρίξουν μια συλλογική διαχείριση της περιοχής από τους ίδιους τους κατοίκους.

Housing park_ design of experimental multi-housing in Exarxeia

Professor: daskalakis konstantios

Students: demtsika stefania / kladouxos aleksandros-euaggelos

“Cities are the heresy of our time” (Rem Koolhaas). It’s a relative autonomous organism, which includes different ways of thinking, cultures and nationalities. In our time appears the phenomenon of decertification. The reasons of it’s existents are focused around a organized abasement of the cities and the need of the citizens for a less concentrated living.

The subject of this project is to propose a new style of urban housing, capable to provide in it’s planning the comforts which the citizens look out of it. In the same time it’s attempted to inject in the program of the sity a more communal living way.

The project site is placed in the center of Athens and more specificated in Exarxeia. It’s a area with a strong social charater, a continius housing tradition andknown for the bond of it’s people. This are things which make it a good place to experiment, with the conditions we just sayd. The site consists out o f three blocks, which are outlined by the street Kallidromiou, Oikonomou, Tositsa and Zosimadon . Connected with the Umiverciti, the Exarhia squere and placed near by the Strefis hill. The form is triangular with a high dencitie of elevation, around twelve meterw from the lower edge to the highest.

Because of the project character it was recommended to work with a bigger site, so we choosed the block to plan. We choosed a lower relation between living space and inhabitants because we thought that the main problem is not the lack of private space. Here the private space is replaced by large public spaces, something that reduced the number of the inhabitants.

We create a base on which we place the housing units and also the public spaces. Each unit has a surrounding outer space with the possibility to expand to it. The base consists of different height levels which are connected with stairs and create eight sub-areas. So we have the surveillance of private space without isolating any unit from another.

The combination of private and public space is translated also to the housing units. Morphologically this is designed by a core with surrounding cantilevers. The more private space the more enclosed it is.

The project was developed by a series of scale models which was evaluated and used as a base to the next one.

Στην ευρύτερη περιοχή των Εξαρχείων που τότε ονομαζόταν Προάστιο, πήγαν περί το 1840 να κατοικήσουν οι κυκλαδίτες μάστοροι και εργάτες, οι οποίοι ανοικοδομούσαν τότε την Αθήνα. Τα γνωστά μέχρι σήμερα στενά των Εξαρχείων είναι δικό τους έργο. Ορισμένοι δρόμοι παρουσιάζονται στο σχέδιο πόλης του 1865, ωστόσο θα πάρει την ονομασία αυτή αργότερα, από έναν ηπειρώτη παντοπώλη, τον Έξαρχο, που είχε το κατάστημά του στην οδό Θεμιστοκλέους και Σολωμού. Πάρα πολλά χρόνια αργότερα θα έχουμε μία σειρά προεδρικών διαταγμάτων που αφορούν στη συγκεκριμένη περιοχή, ξεκινώντας από το Π.Δ. του 1988, στο οποίο ταξινομούνται και ονοματίζονται οι συνοικίες της Αθήνας και εκεί πλέον αναφέρεται η ενότητα Μουσείο-Εξάρχεια-Νεάπολη. Ένα χρόνο αργότερα τα Εξάρχεια θα πάρουν το χαρακτηρισμό “παραδοσιακό τμήμα της πόλης”, που σημαίνει εφαρμογή ειδικών κανονισμών για τη χρήση της γης. Στα χρόνια που ακολούθησαν από το 1840 μέχρι το 1920-30 όπου και αρχίζουν να οικοδομούνται στην Αθήνα πολυώροφα κτίρια, πολλών ειδών κατασκευαστικές τεχνολογίες αναπτύσσονται σε σχέση με κατοικίες ενός ή δύο ορόφων, συνυπάρχοντας η μία με την άλλη. Το γεγονός αυτό είναι απόρροια μίας άλλης συνύπαρξης στην περιοχή: διαφόρων κοινωνικών και συνακόλουθα οικονομικών στρωμάτων, από τον φτωχότερο εργάτη μέχρι επιφανείς προσωπικότητες της εποχής. Έτσι μπορεί κανείς να δει αφενός χαρακτηριστικά δείγματα ελληνικού, λαϊκού κλασικισμού με χαγιάτια και αυλές, αλλά και χρήση ελιτίστικων στοιχείων, όπως χαρακτηριστικά αρ(τ) νουβό και αρ(τ) ντεκό. Παράλληλα σώζονται ακόμη δείγματα των λεγόμενων “μεταπρατικών”. Πρόκειται για τους προδρόμους της σημερινής πολυκατοικίας(ως πολυώροφο κτίριο συλλογικής κατοικίας) και τότε κατασκευάστηκαν για να πουληθούν κυρίως στους ομογενείς της Αιγύπτου.

Από το 1864 και μέσα σε 15 περίπου χρόνια είχαν δημιουργηθεί στην περιοχή τα πρώτα πανεπιστήμια. Η ύπαρξη των σχολών αυτών, προσέλκυσε όπως ήταν αναμενόμενο στα Εξάρχεια τη νεολαία για λόγους σπουδών. Το συγκεκριμένο γεγονός θα παίξει αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση του βιβλιόφιλου κλίματος που υπάρχει στην περιοχή ακόμη και σήμερα. Τα μαγαζιά που σχετίζονται με το χώρο του βιβλίου είναι πολυάριθμα. Παράλληλα υπάρχουν πολλά εργαστήρια καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, συντήρησης βιβλίων και το μοναδικό τυπογραφείο επί της οδού Βαλτετσίου που χρησιμοποιείται ακόμη η παραδοσιακή μέθοδος της τυπογραφίας με τις σειρές στοιχείων και χρήση πολυτονικού συστήματος. Τα βιβλία και η νεολαία δεν θα αργήσουν να φέρουν με τη σειρά τους ανθρώπους από το χώρο της τέχνης. Έκτοτε διαμορφώθηκε μια τόσο έντονη πνευματική και πολιτιστική κίνηση της οποίας η ιστορία δεν έχει γραφτεί ακόμα. Δεν θα ήταν υπερβολή να υποστηρίξει κανείς ότι στα μέσα περίπου του 20ου αιώνα τα Εξάρχεια ήταν το επίκεντρο μιας μεγάλης βόλτας που οριοθετούσαν στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα η Φωκίωνος Νέγρη, η Πλάκα, το Κολωνάκι και η πλατεία Βικτωρίας-μια έκταση μεγέθους κ ω μ ό π ο λ η ς . Δημιουργήθηκε έτσι, μια σειρά από αντίστοιχα στέκια τα οποία λειτουργούσαν ως χώροι φιλοξενίας καλλιτεχνικών προτάσεων κάθε μορφής και ως εστίες διάδοσης των γραμμάτων και της τέχνης. Η περιοχή έγινε και παραμένει αναπόφευκτα η κεντρική αγορά για το οτιδήποτε έχει να κάνει με τη μουσική, όπως παρτιτούρες και μουσικά όργανα. Είναι δε αξιοσημείωτο ότι ενώ έχει καταρρεύσει η δισκογραφία, δύο ανεξάρτητες εταιρίες παραγωγής δίσκων έχουν ακόμη την έδρα τους στα Εξάρχεια, ενώ γύρω από την πλατεία μπορεί να βρει κανείς περίπου 10 δισκοπωλεία με την ακριβή σημασία της λέξης.

περιοχή έρευνας_Εξάρχεια

περιοχή μελέτης και σημείο παρέμβασης

γενικές φωτογραφίες της περιοχής

γενικές φωτογραφίες της περιοχής

“Η πόλη είναι η παρακαταθήκη της εποχής μας” (Rem Koolhaas). Πρόκειται για ένα σχετικά αυτόνομο οργανισμό, όπου μέσα σε αυτόν συγκεντρώνονται διαφορετικές νοοτροπίες, κουλτούρες και εθνικότητες. Στην εποχή μας παρουσιάζεται η τάση της αποκέντρωσης. Οι λόγοι που οδηγούν σε αυτή την κατεύθυνση επικεντρώνονται γύρω από μια οργανωμένη υποβάθμιση της πόλης και την ανάγκη των κατοίκων για μια λιγότερο συμπυκνωμένη μορφή ζωής. Σκοπός της διπλωματικής αυτής είναι να προτείνει μια νέα μορφή αστικής κατοίκησης, ικανή να ενσωματώσει μέσα στον πολεοδομικό ιστό της, αρετές που οι κάτοικοι του αναζητούν εκτός αυτού. Παράλληλα επιχειρείται να ενταχθεί μέσα στο πρόγραμμα της πόλης ένας εν μέρη συλλογικός τρόπος κατοίκησης. Ως περιοχή του πειράματος αυτού επιλέγεται το κέντρο της Αθήνας και πιο συγκεκριμένα τα Εξάρχεια. Είναι μια περιοχή με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα, με μια συνεχή οικιστική παράδοση και γνωστή για τη συνοχή των κατοίκων της. Αυτά είναι χαρακτηριστικά που την καθιστούν πρόσφορο έδαφος για ένα εγχείρημα σαν αυτό που προαναφέρθηκε. Επιλέγονται να χρησιμοποιηθούν ως περιοχή μελέτης, για το πείραμα αυτό, τρία οικοδομικά τετράγωνα, τα οποία οριοθετούνται από τις οδούς Καλλιδρομίου, Οικονόμου, Τοσίτσα και Ζωσιμάδων. Χώρος που επικοινωνεί άμεσα τόσο με το Ε.Μ.Π. όσο και με την πλατεία Εξαρχείων, αλλά βρίσκεται συγχρόνως και στους πρόποδες του λόφου του Στρέφη. Η μορφή του είναι τριγωνική, με έντονες υψομετρικές διαφορές, γύρω στα δώδεκα μέτρα από το χαμηλότερο ως το ψηλότερο σημείο του οικοπέδου. Ο χαρακτήρας του πειράματος έκρινε επιτακτική την ανάγκη ενός σχεδιασμού ευρείας κλίμακας, λόγος που οδήγησε στην επιλογή οικοδομικού τετραγώνου για την εφαρμογή του.

Επιλέχτηκε μια μικρότερη σχέση κατοίκου και επιφανείας κατοίκησης, μιας και δεν θεωρήθηκε ως μειονέκτημα της σημερινής υπάρχουσας κατάστασης στην πόλη η έλλειψη προσωπικού χώρου. Ο ιδιωτικός χώρος που εκλείπει αντικαθίσταται από χώρους συλλογικής χρήσης και τόσο το έδαφος όσο και το δώμα, αποκτούν χρηστική αξία. Αποτέλεσμα είναι να μειωθεί ελαφρώς ο αριθμός των κατοίκων της περιοχής. Παράλληλα, όμως, καθίσταται δυνατό να μειωθεί η πυκνότητα του αστικού ιστού και ενοποιηθεί ο αστικός χώρος.

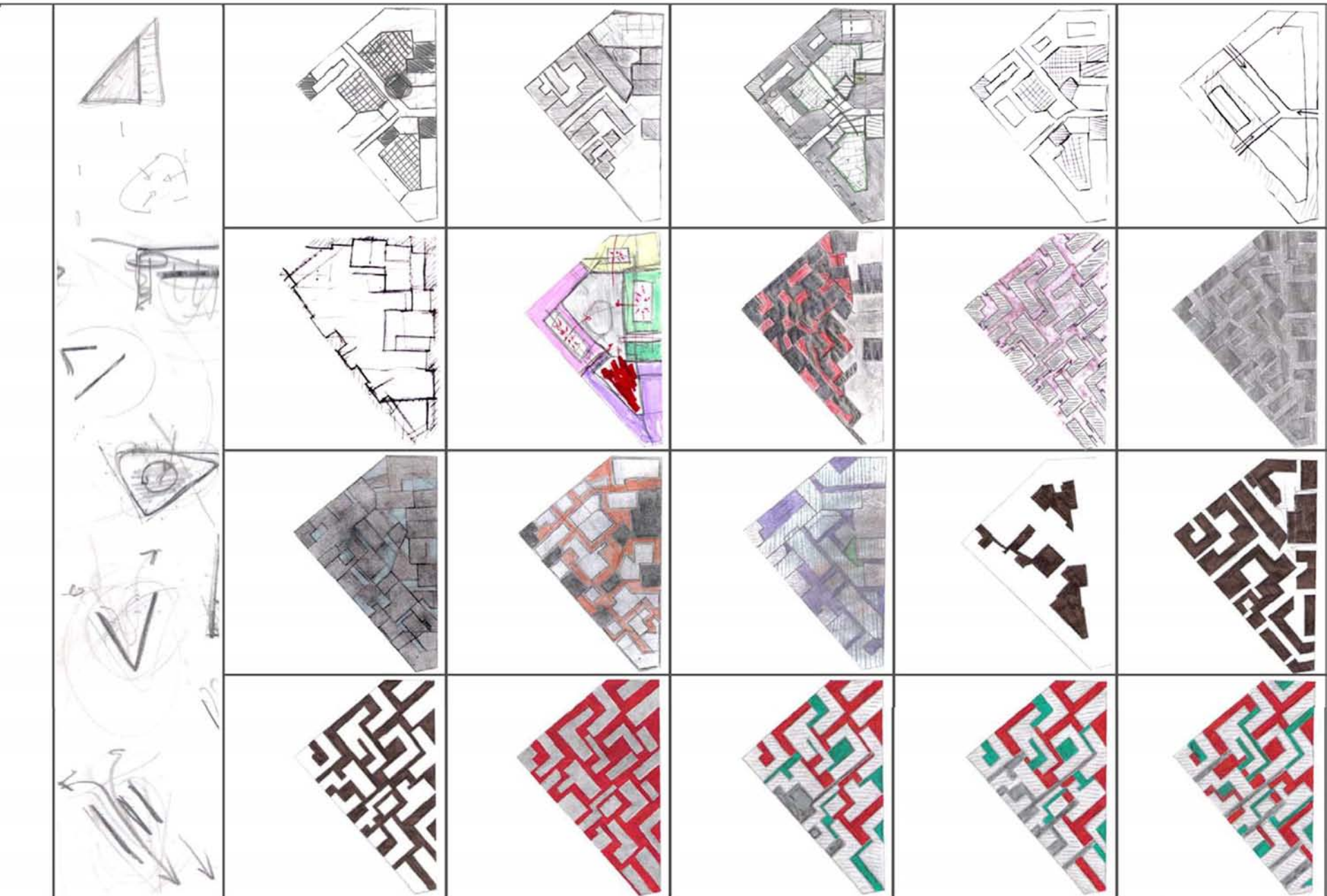
Διαμορφώσαμε λοιπόν το έδαφος, πάνω στο οποίο τοποθετούνται οι μονάδες κατοίκησης αλλά και οι χώροι συλλογικής δράσης. Κάθε μονάδα έχει οριστεί να έχει έναν περιμετρικό εξωτερικό χώρο με την δυνατότητα να προεκταθεί σε αυτόν. Μέσω αυτής της λογικής, το έδαφος διαμελίζεται σε επίπεδα με διαφορετικές στάθμες. Αυτές συνενώνονται μέσω μικρότερων βαθμίδων, δημιουργώντας οκτώ υπό-περιοχές, δηλαδή οκτώ ενότητες από διαδοχικά προσβάσιμα επίπεδα μέσω της κάθε “κεντρικής” εισόδου του συγκροτήματος. Αυτή η διάταξη μας προσέφερε τη δυνατότητα επίβλεψης του ιδιωτικού χώρου, χωρίς κάποια από τις κατοικίες να απομονώνεται, αφού η μορφολογία αυτή διατηρεί ελεύθερη ορατότητα προς σχεδόν κάθε σημείο της περιοχής επέμβασης.

Η συνδιάλεξη ιδιωτικού και δημόσιου χώρου επεκτείνεται και στους κανόνες σχεδιασμού των μονάδων κατοίκησης και εκφράζεται με μια ήπια διαβάθμιση από έξω προς τα μέσα, κρατώντας ως πλήρως ιδιωτικούς ελάχιστους μόνο χώρους και κυρίως χώρους προσωπικής υγιεινής. Μορφολογικά, αυτό, μεταφράζεται σε έναν δώροφο πυρήνα που φέρει πρόβόλο υς.

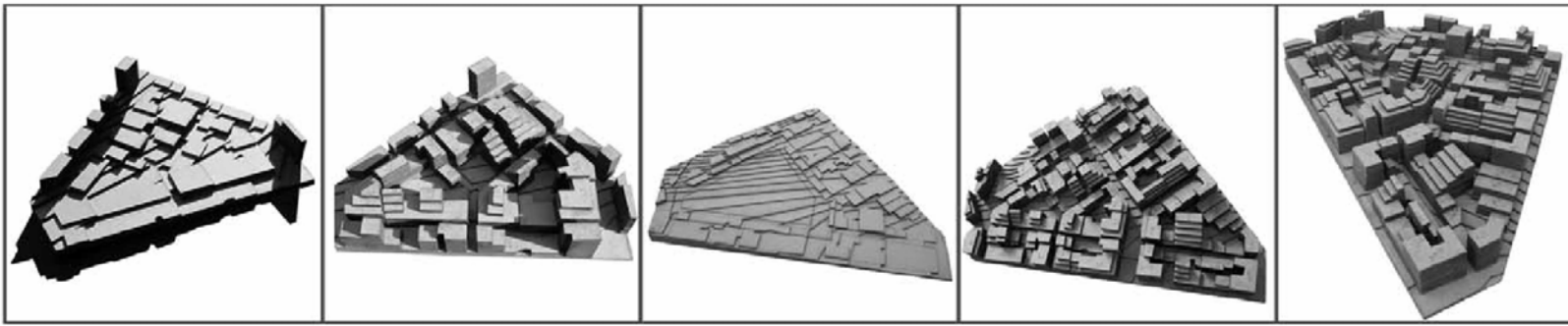
Το κτίριο επενδύεται με μια ελαφριά κατασκευή, η οποία αυξομειώνει το ύψος της αναλόγως με την λειτουργία που περικλείει σε κάθε σημείο της, προσφέροντας παράλληλα διαφορετική οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο. Σε γενικές γραμμές, ιδιωτικοί χώροι, όπως υπνοδωμάτια, περιτοιχίζονται από ψηλά αδιαφανή στοιχεία, ενώ πιο κοινωνικοί χώροι, όπως το σαλόνι, από μεγάλα διαφανή κομμάτια. Η τελική μορφή του θέματος επιτυγχάνεται μέσα από μια σειρά διαδοχικών ογκοπλαστικών πειραματισμών. Κάθε νέο βήμα αξιολογήθηκε και όρισε τις αρχές για το επόμενο βήμα. Κύρια κριτήρια πάνω στα οποία βασίστηκε η μελέτη του θέματος ήταν η ανατροπή των υπαρχόντων κανόνων δόμησης της πόλης, με στόχο τη μείωση της πυκνότητας του αστικού ιστού, ενώ παράλληλα, τμήμα της έρευνας επικεντρώνεται στην παραγωγή σχέσεων μεταξύ των κτιρίων, τέτοιων που εν δυνάμει να υποστηρίξουν μια συλλογική διαχείριση της περιοχής από τους ίδιους τους κατοίκους.

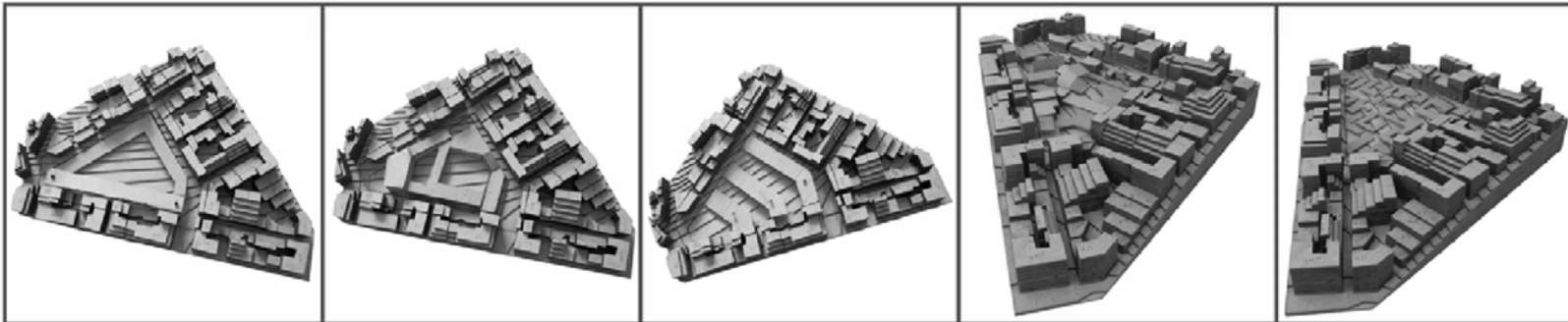
στόχος εργασίας

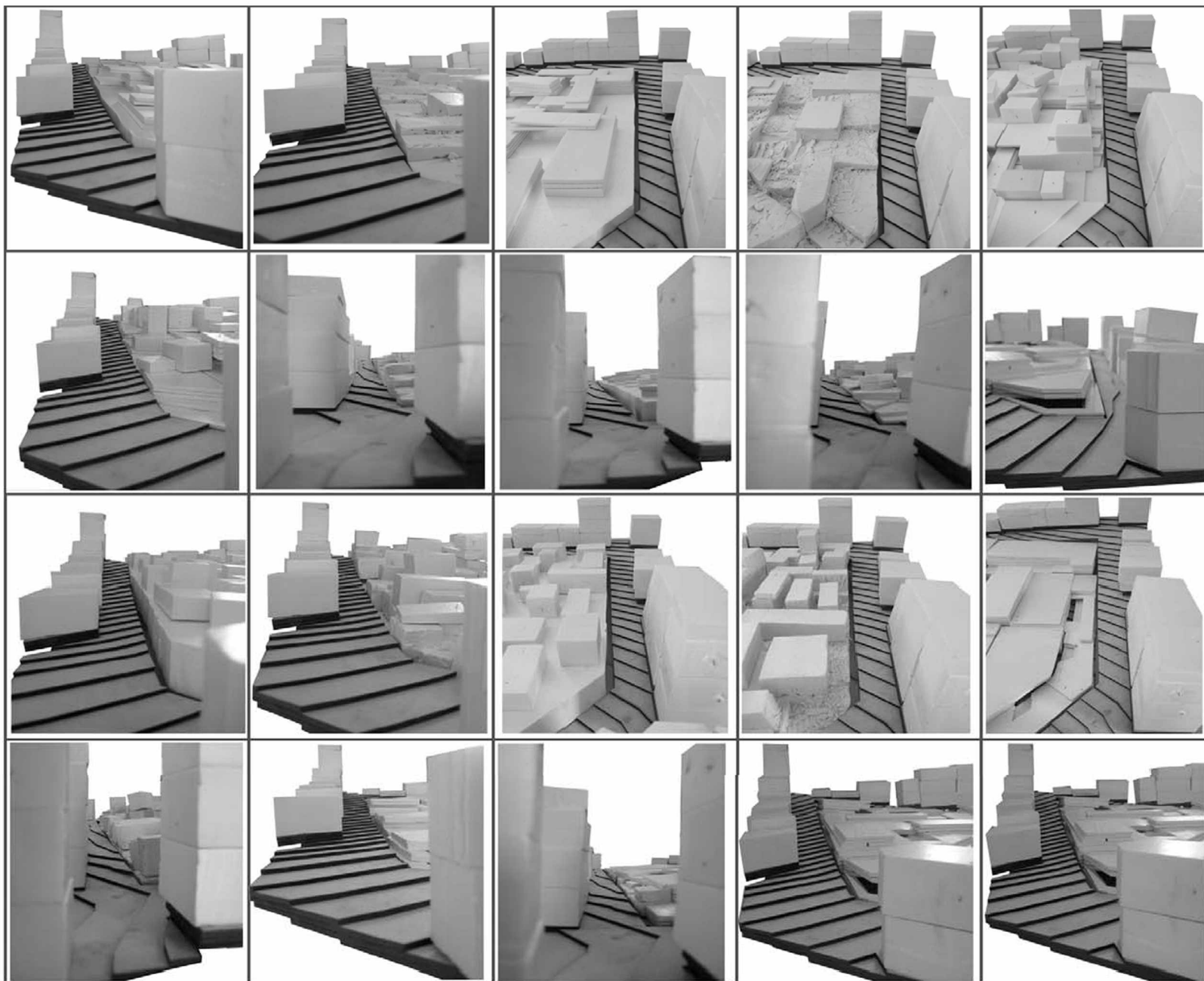
πρώτες σχεδιαστικές απόπειρες

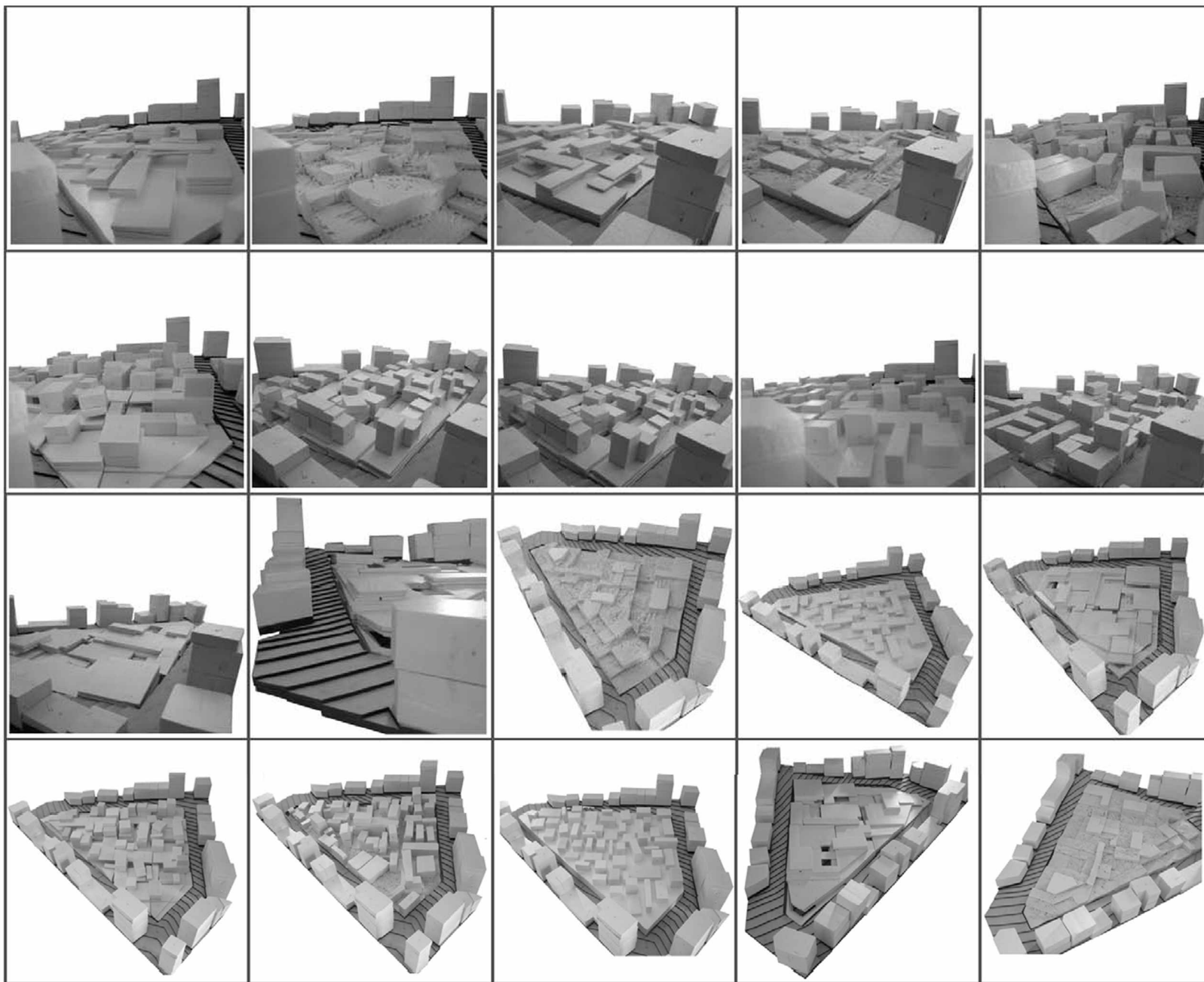
υφιστάμενη κατάσταση

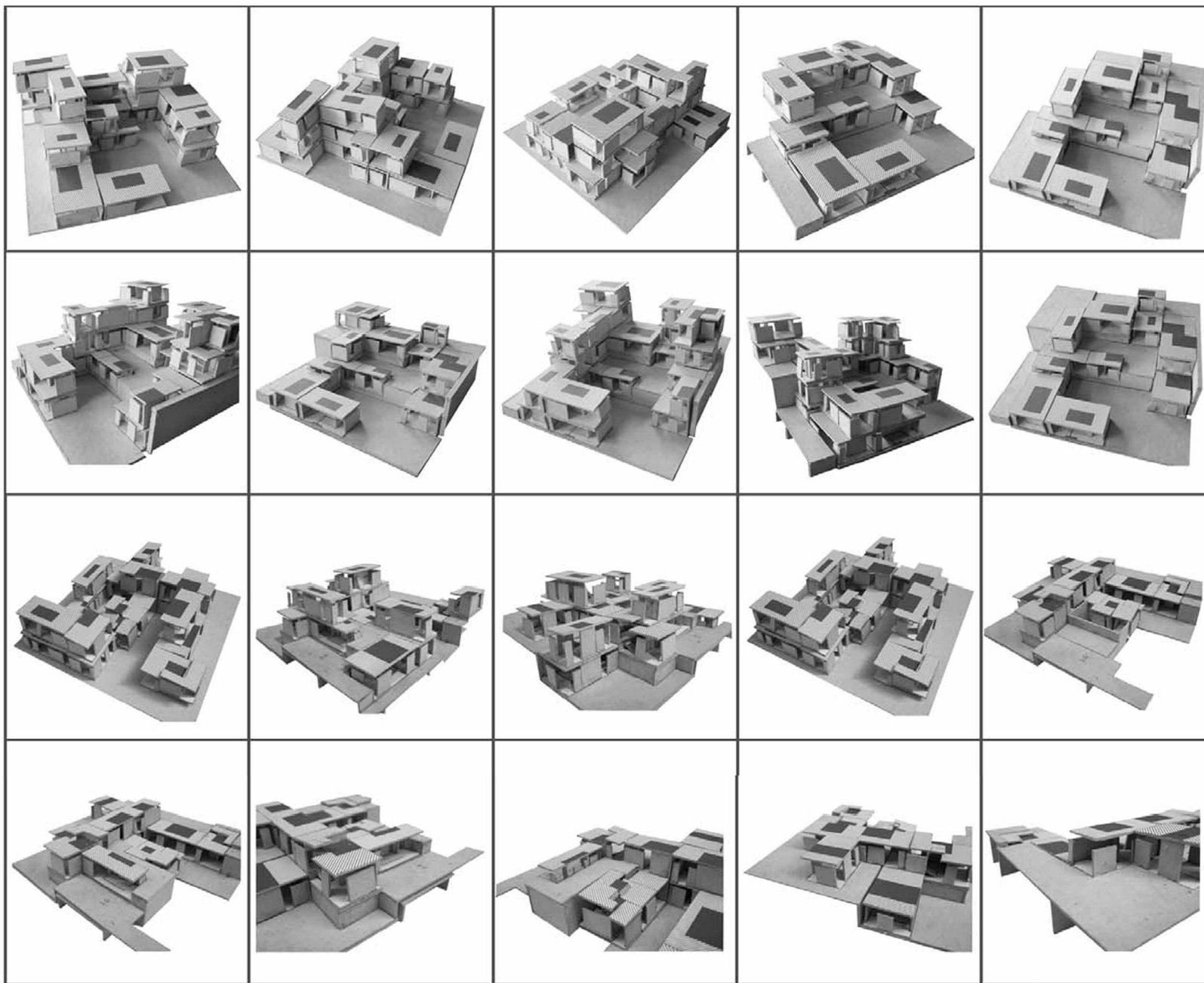
προτάσεις

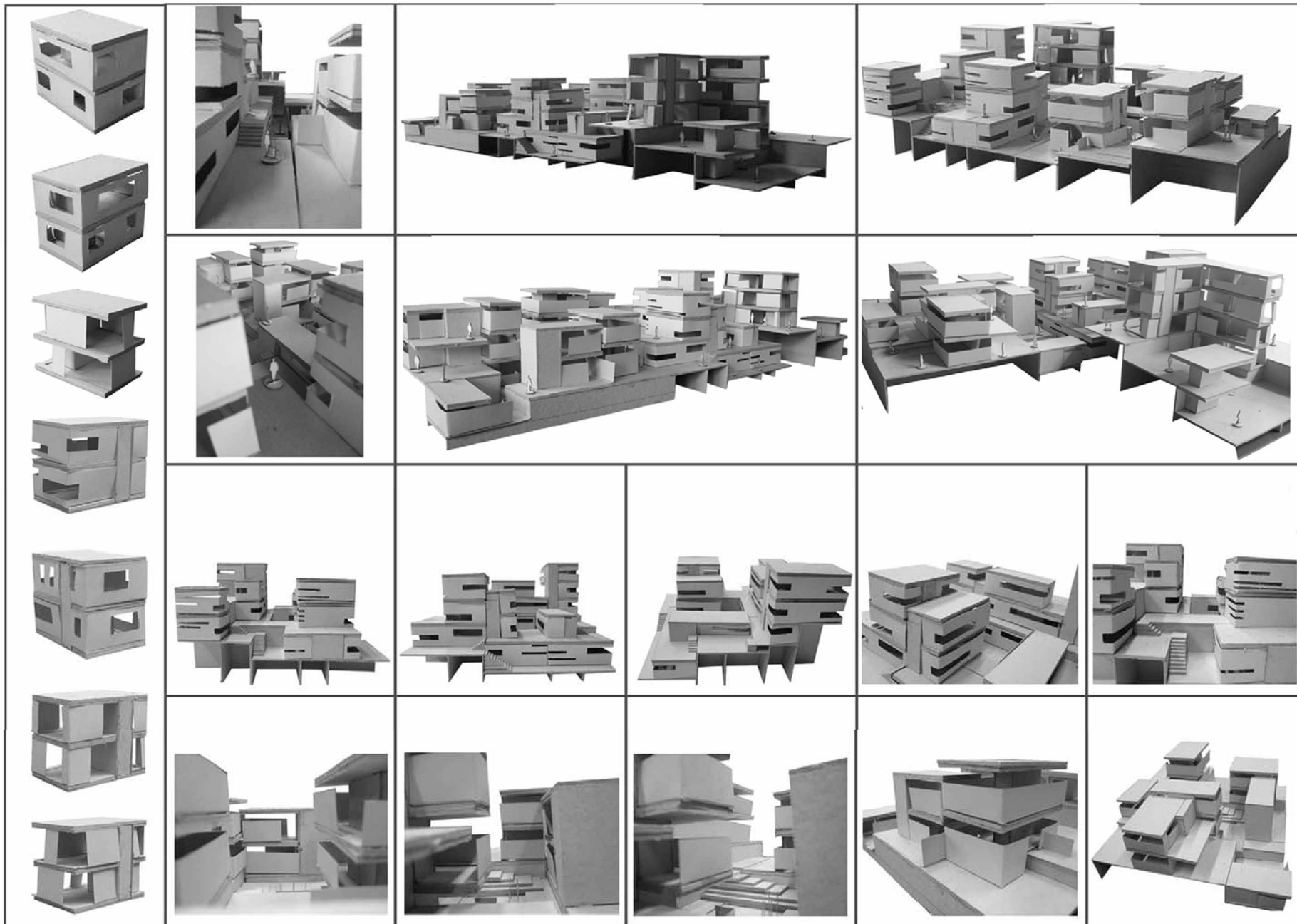
κλίμακα 1_200

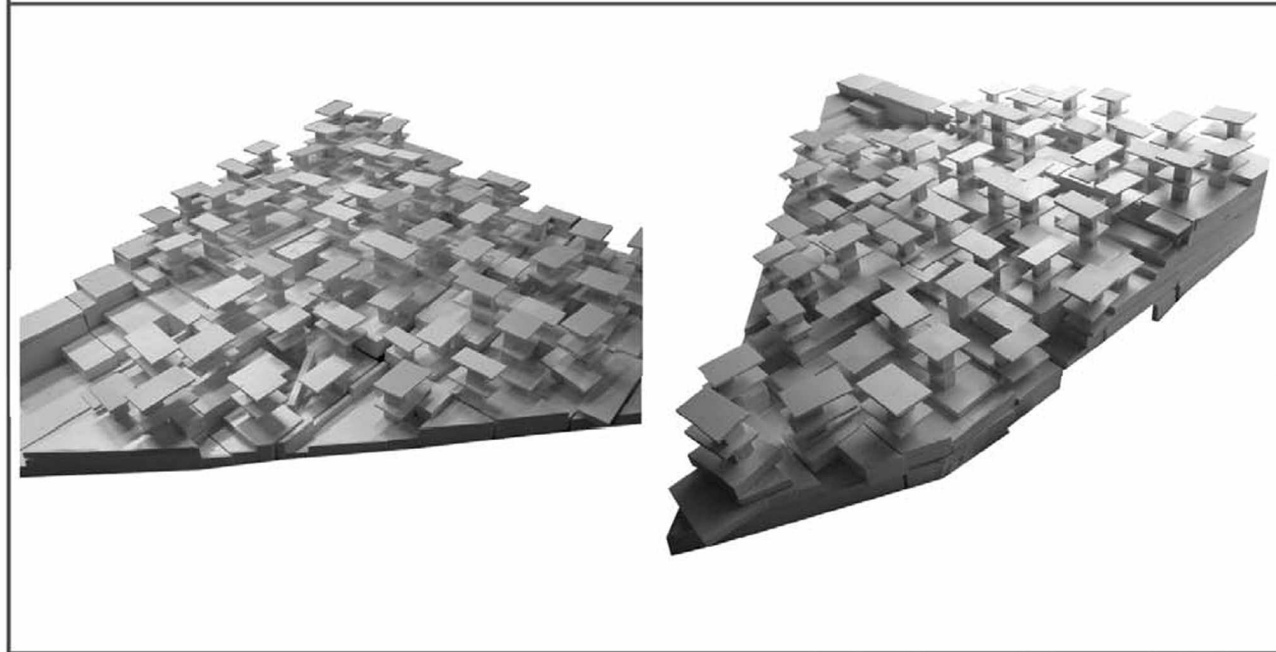
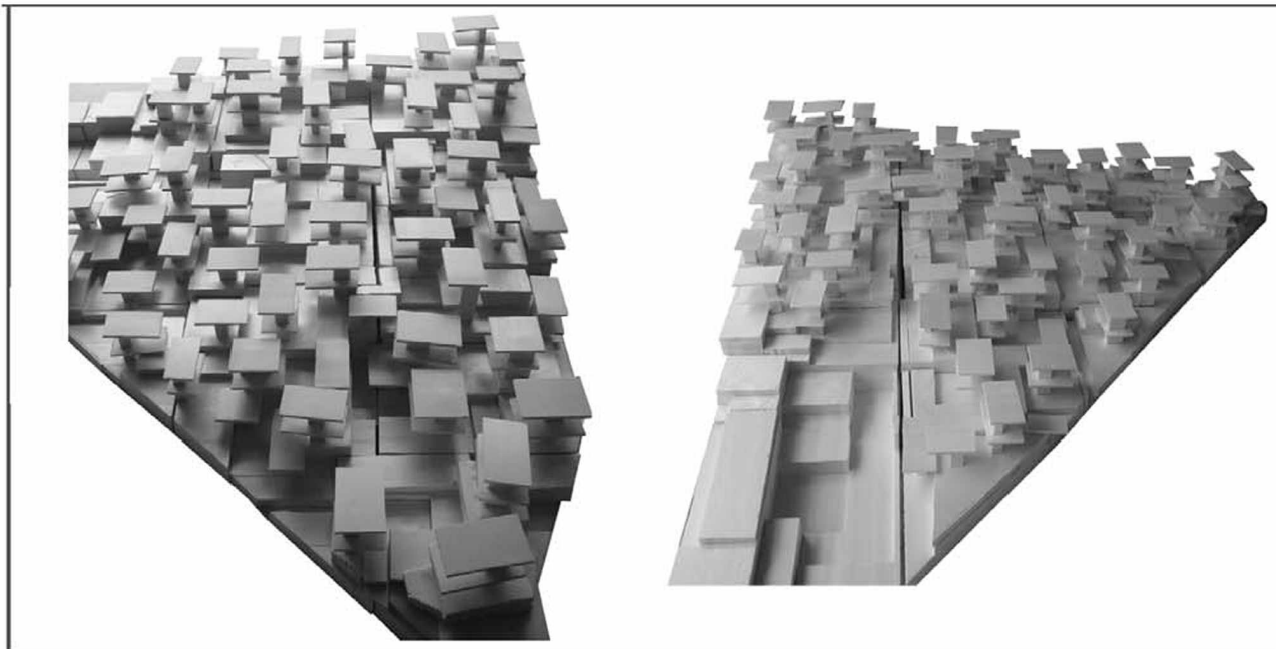
κλίμακα 1_200

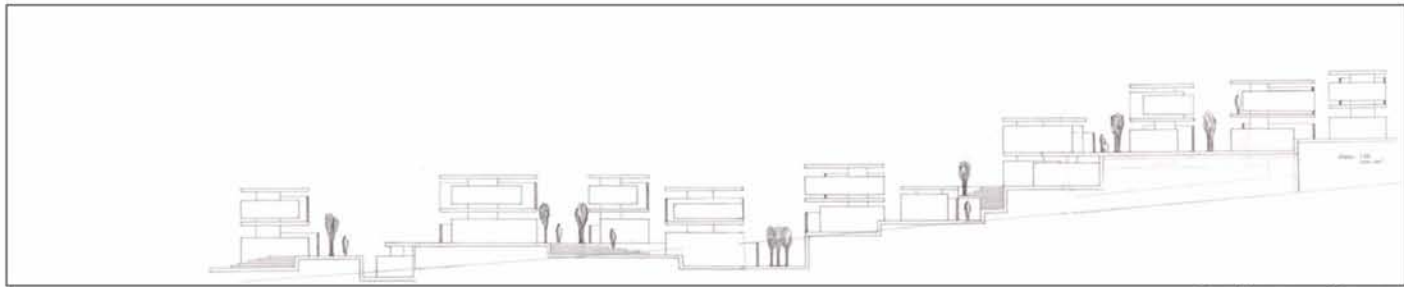
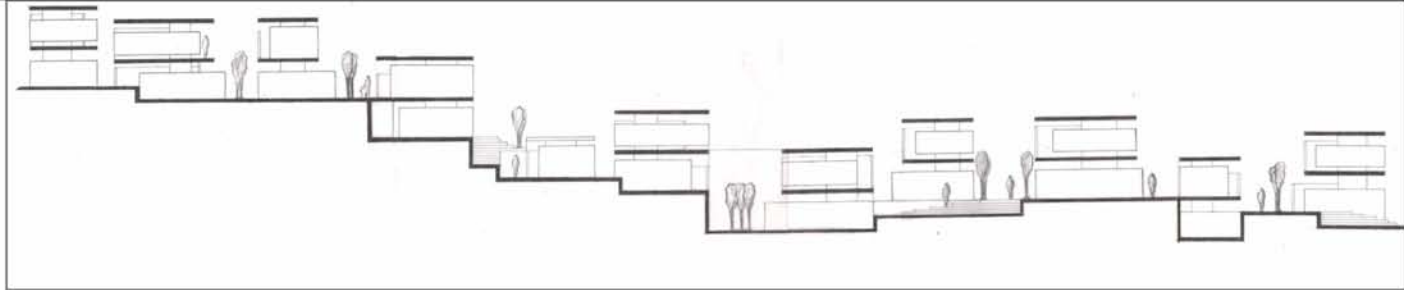
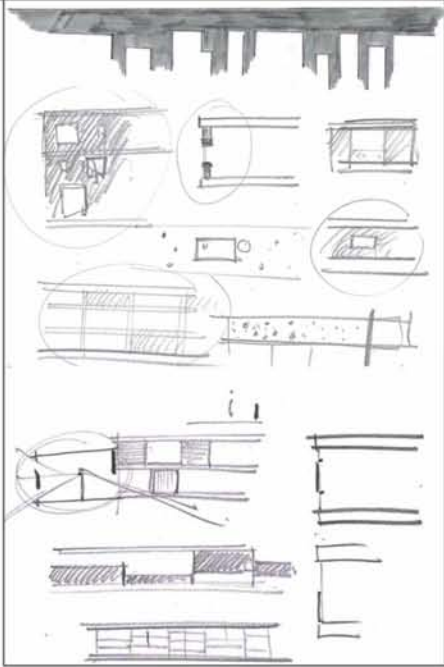
διερεύνηση μονάδων-βαθμίδων_ κλίμακα 1_100

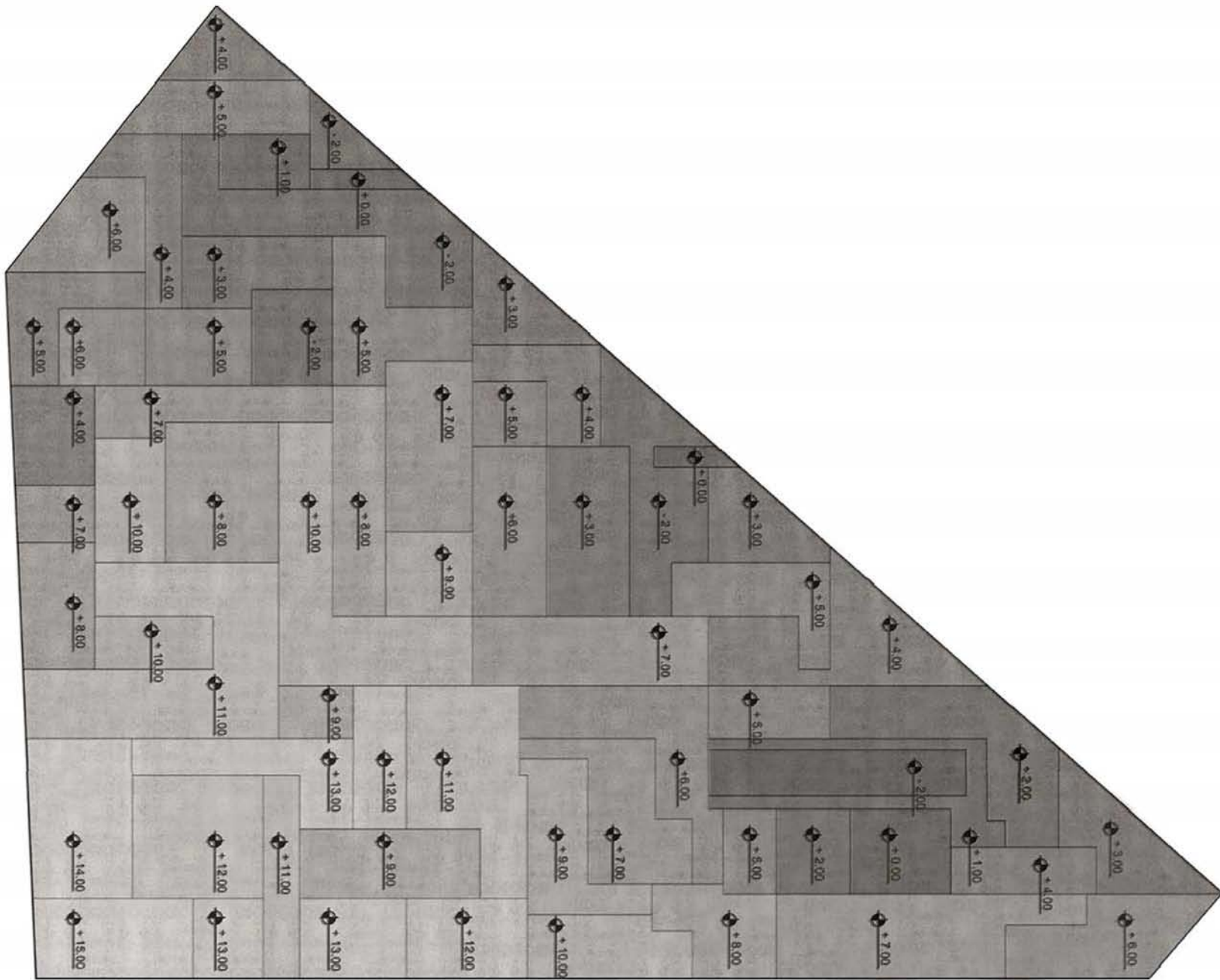
διερεύνηση μονάδων-όψεων_ κλίμακα 1_100

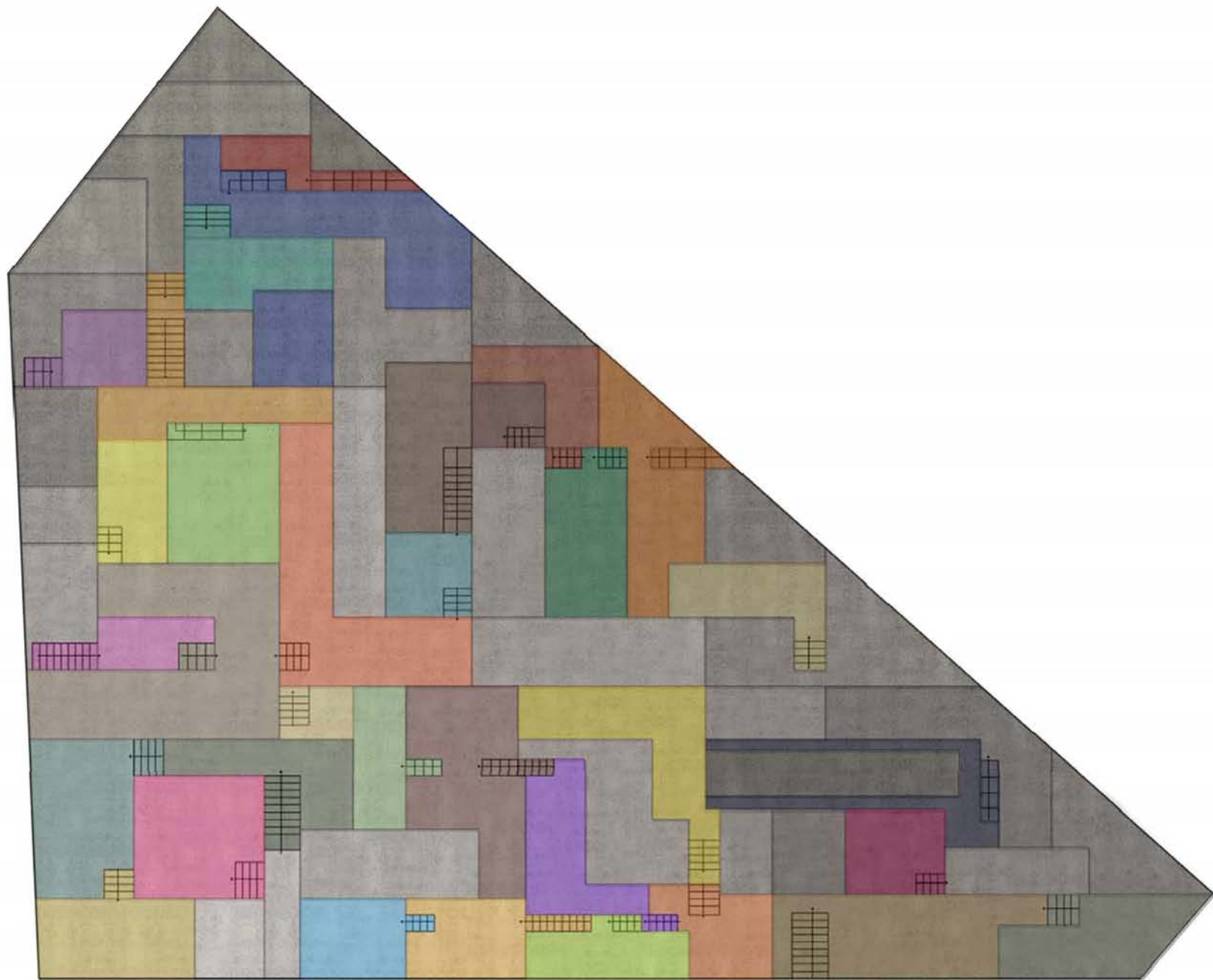
τελική επίλυση_ κλίμακα 1_100

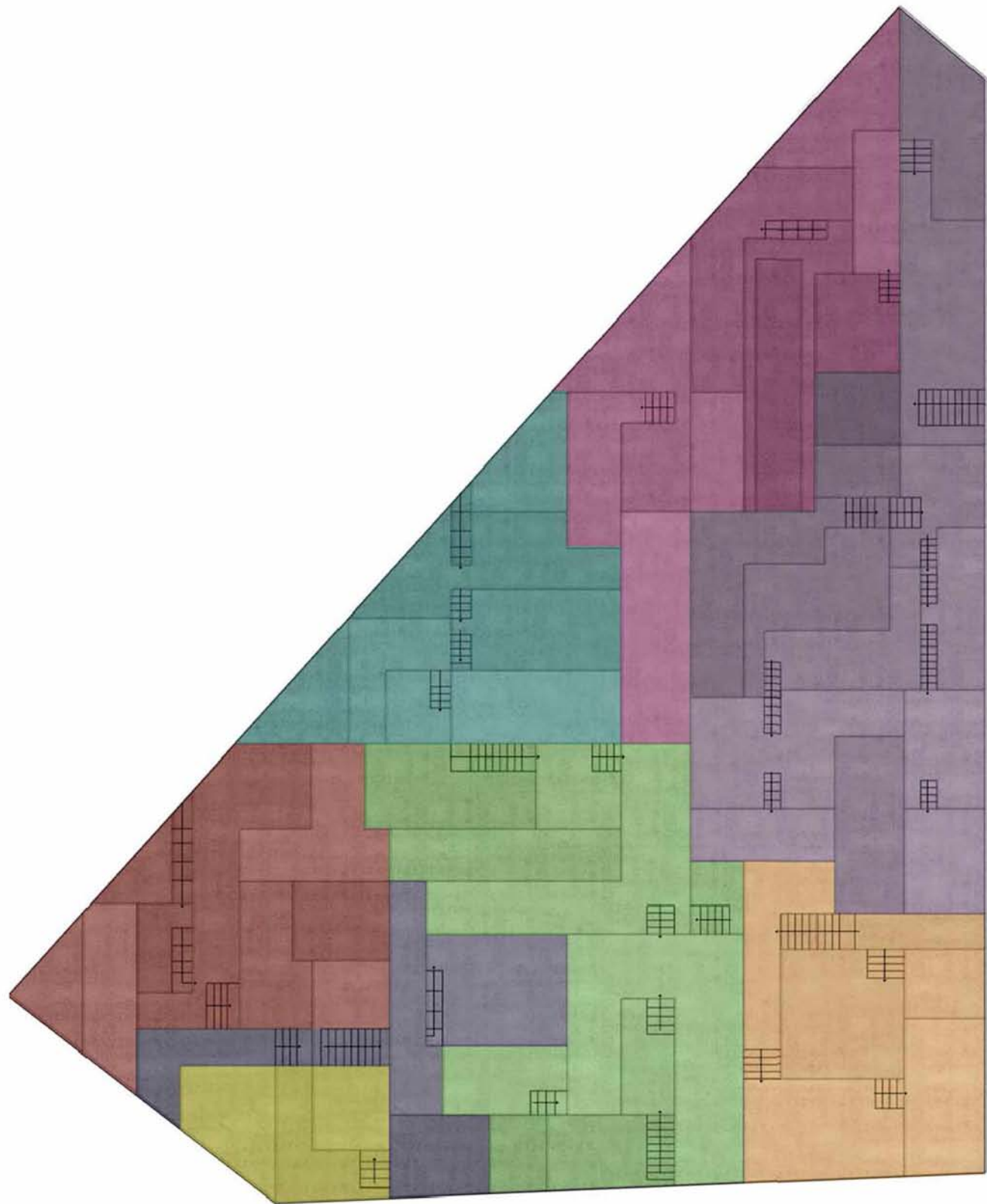
διερεύνηση των όψεων

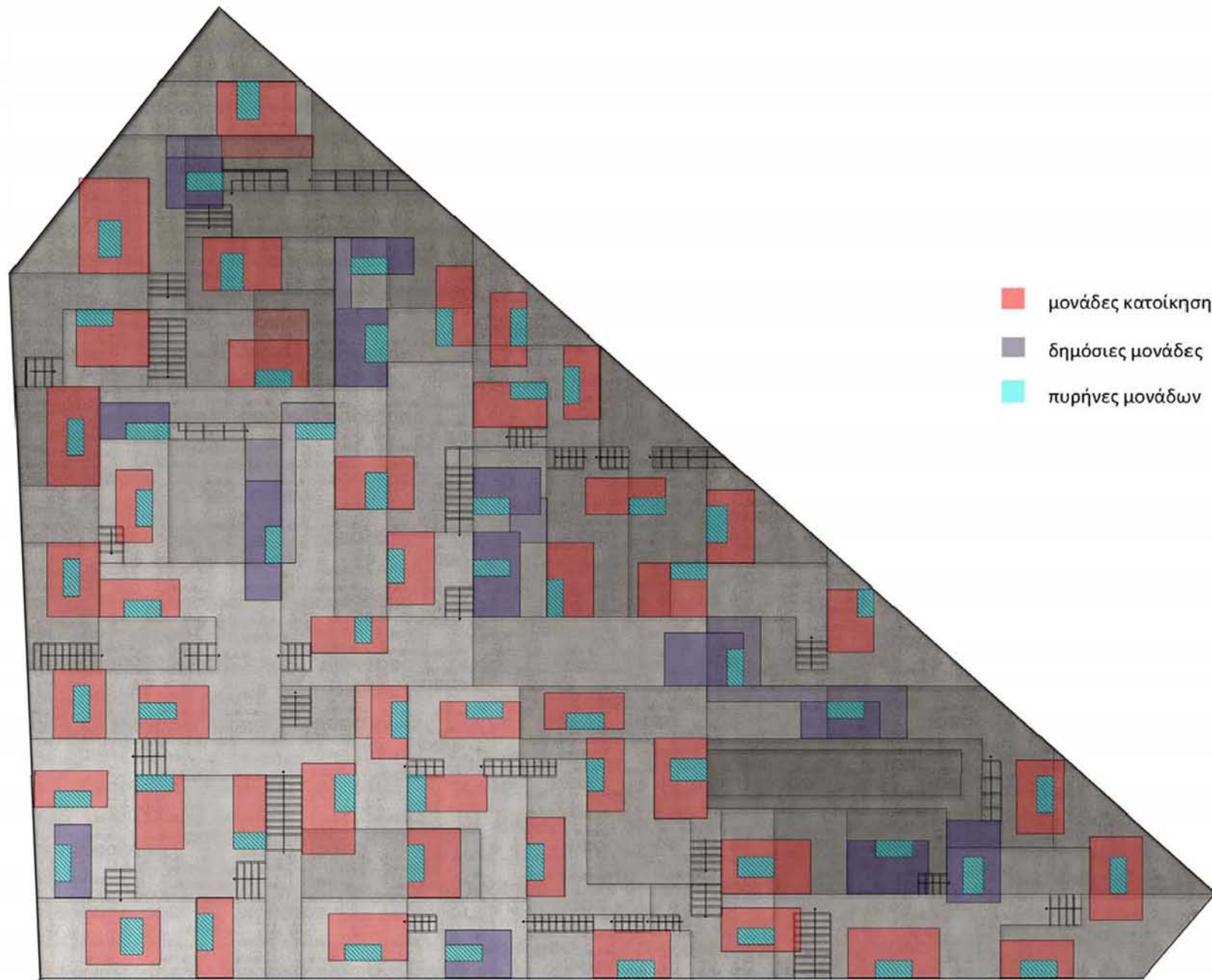

διαμόρφωση εδάφους

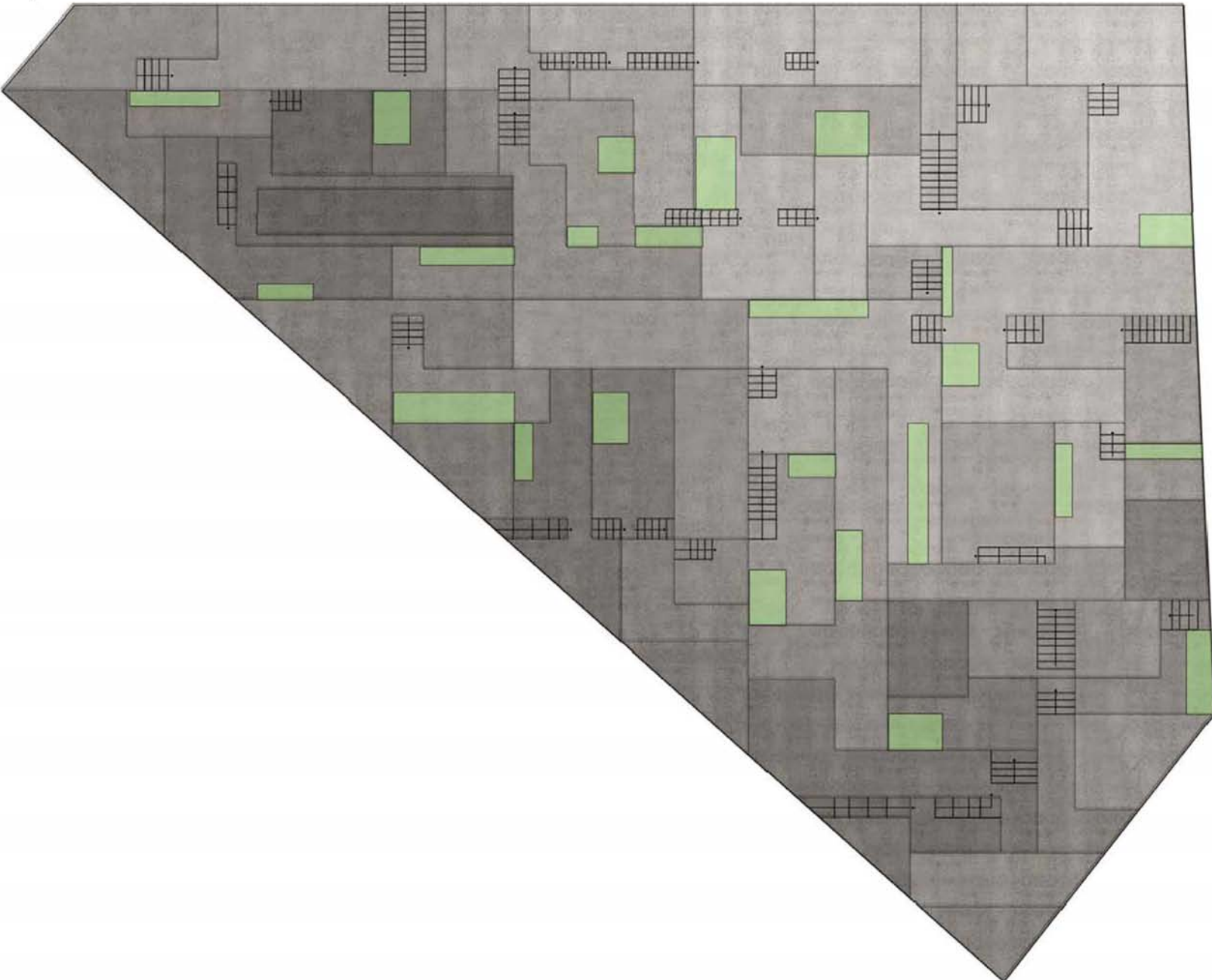
προσβάσεις ανά επίπεδο

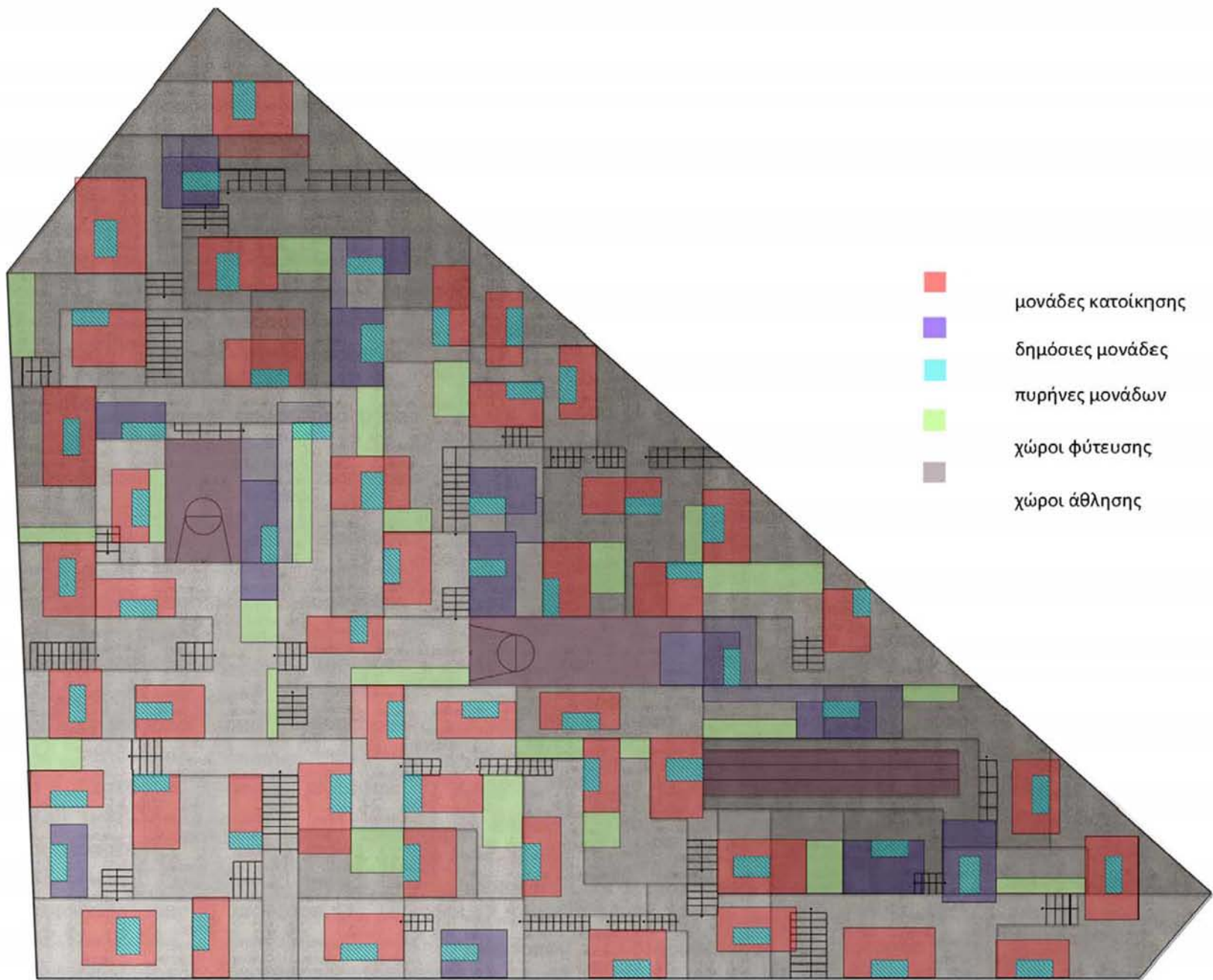

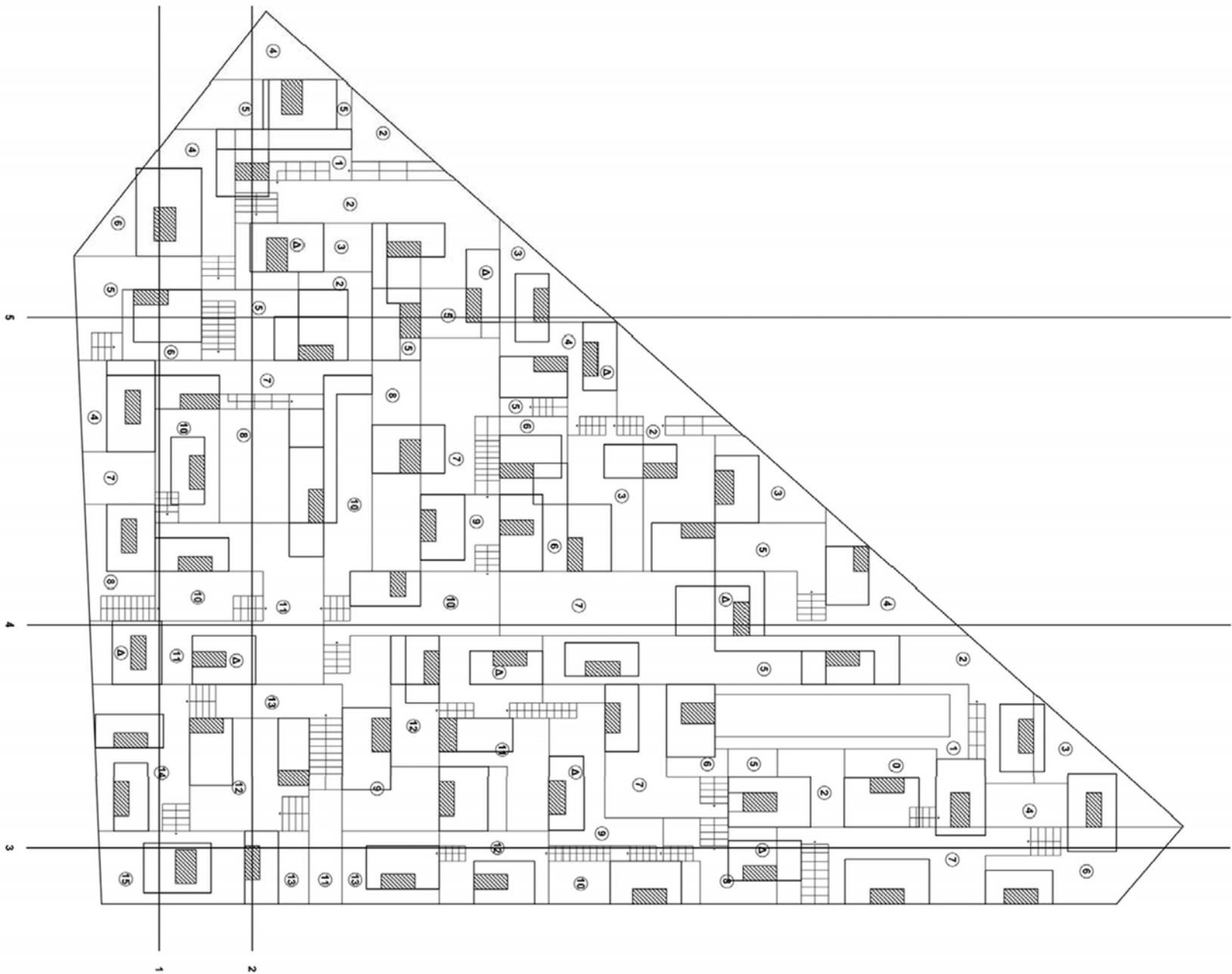

χωροθέτηση μονάδων

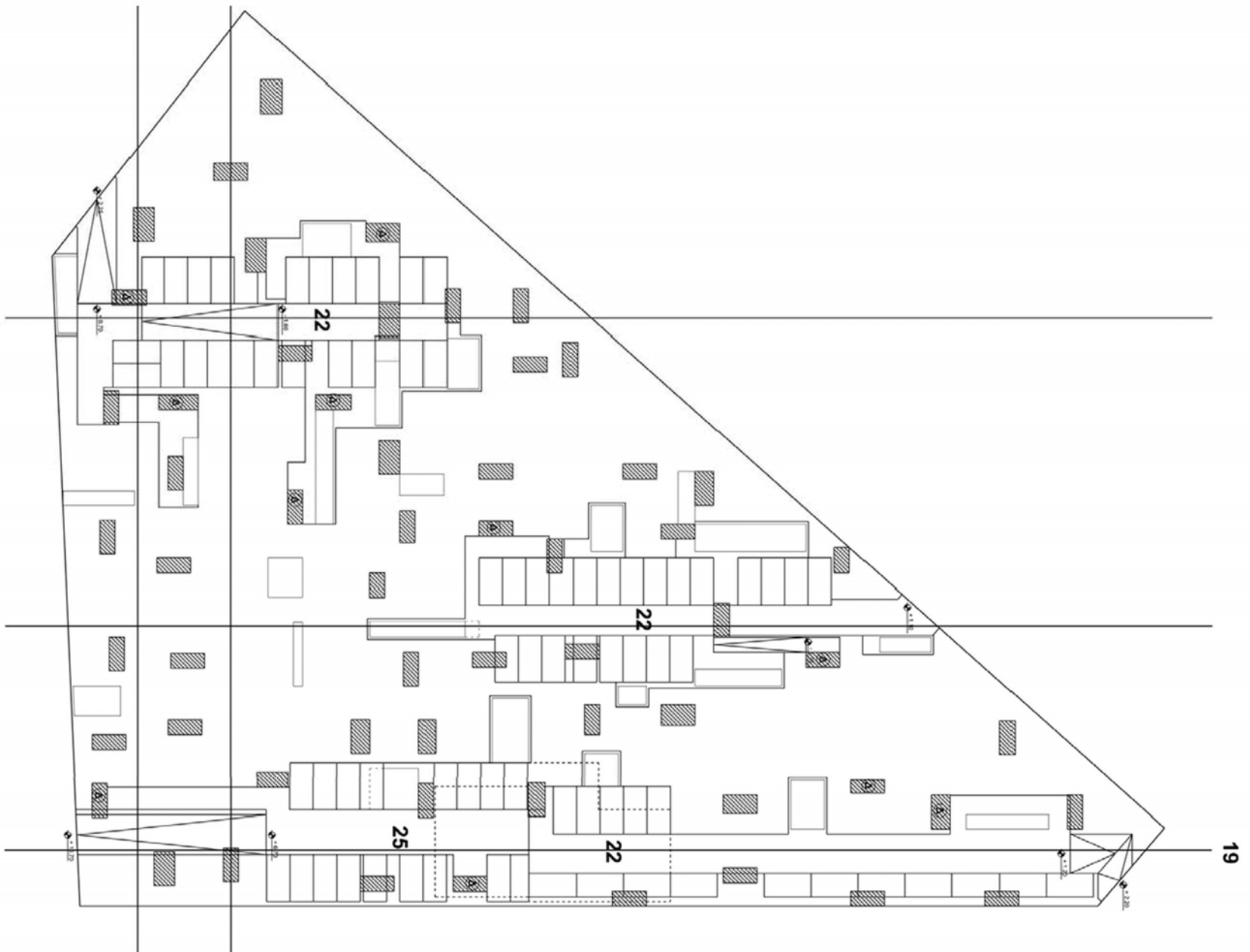
ՆԱԾՈՅՆՈՒՄ ԻՍԺՊՆ

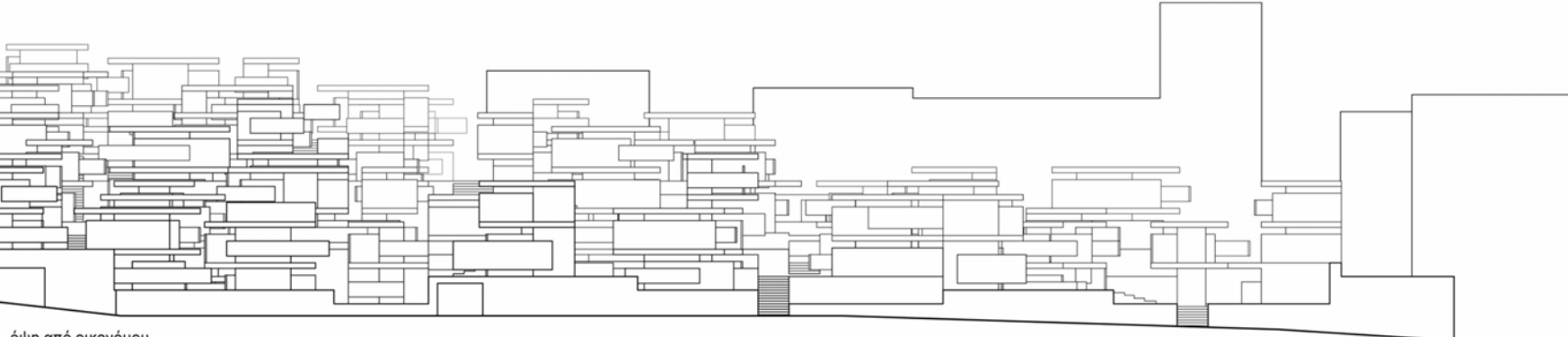
γενική κάτοψη

κάτοψη χώρων στάθμευσης

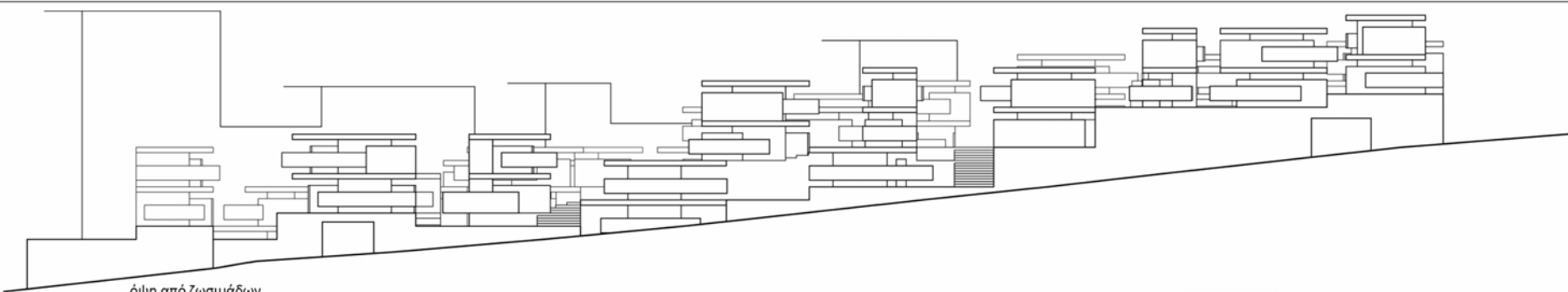

όψη από καλλιδρομίου

όψη από οικονόμου

όψεις

όψη από ζωσιμάδων

όψη από οικονομίου_τσιτίσα

5

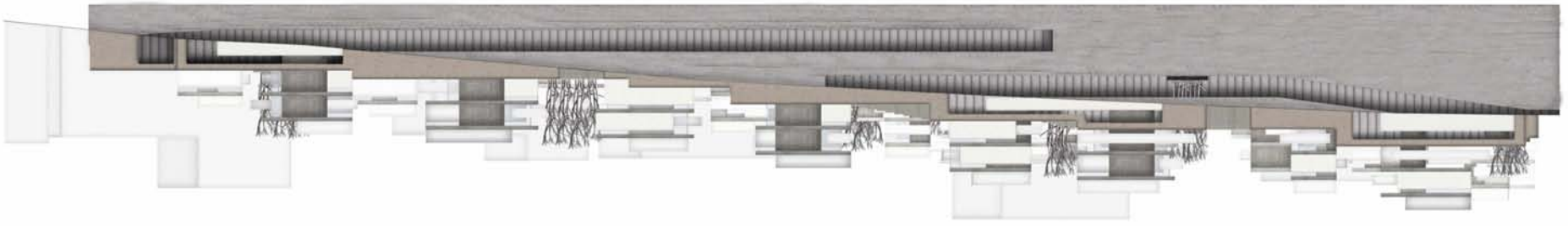
1

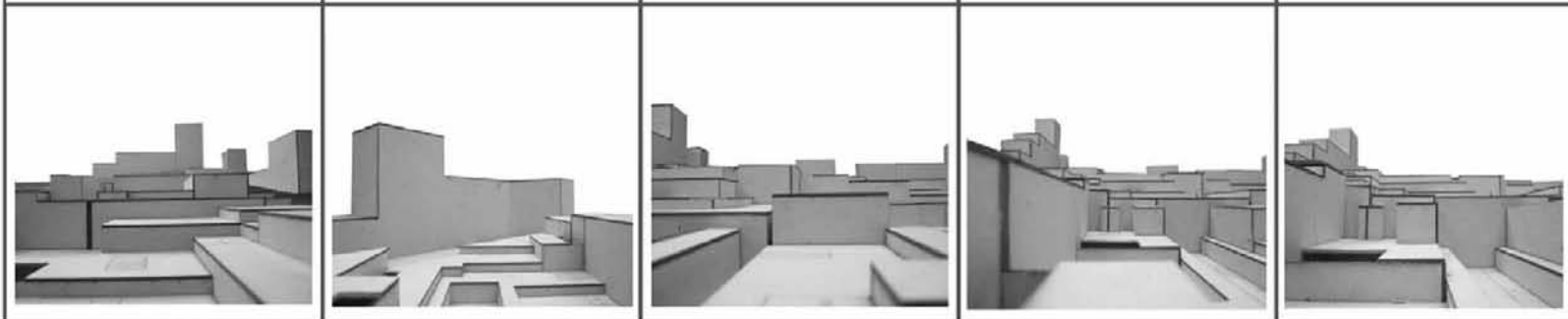
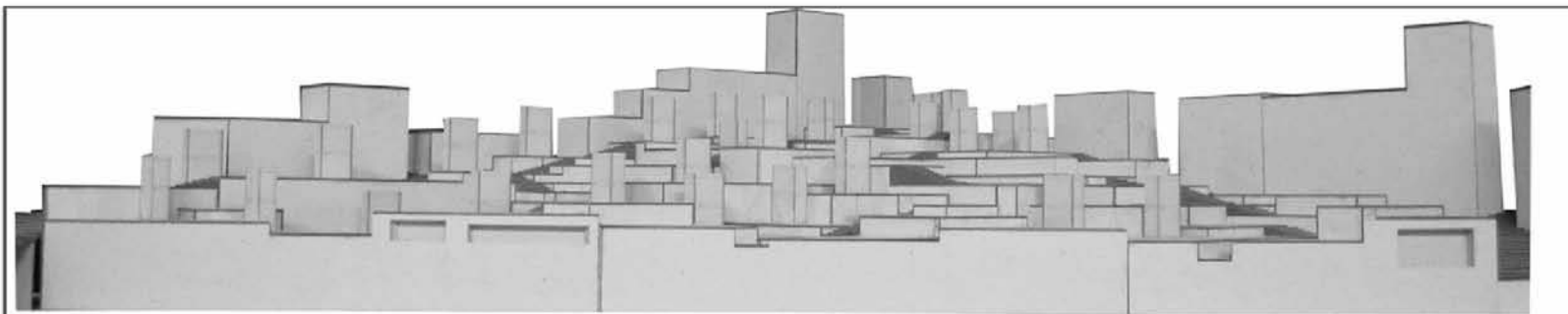

4

ενδεικτικές τομές

όψη από καλλιόπιον

αποσπάσματα τελικής μακέτας